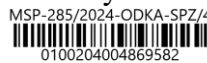

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 19. října 2024
č. j. MSP-285/2024-ODKA-SPZ/4
Počet listů: 5
Přílohy: 1

**Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno**

Věc: obv. Z. J. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- spis Okresního soudu v Břeclavi sp. zn. 3 PP 106/2023

Podle § 266 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, podávám ve prospěch
obv. Z. J.,

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 3. 2024, č. j. 8 To 54/2024-41.

Postup před vydáním napadeného rozhodnutí

- 1 Usnesením Okresního soudu v Břeclavi ze dne 29. 1. 2024, č. j. 3 PP 106/2023-33, bylo v trestní věci obviněného Z. J. (dále taktéž jen jako „obviněný“), rozhodnuto tak, že podle § 331 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) za užití § 88 odst. 1 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (trestní zákoník) se obviněný, podmíněně propouští z výkonu trestu odnětí svobody, jež mu byly uloženy rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 10. 4. 2015, č. j. 12 T 18/2015-712, ve spojení s usnesením Okresního soudu v Třebíči ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 11 PP 24/2017, v trvání 660 dnů; rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 30. 10. 2013, č. j. 12 T 163/2013-62, ve spojení s usnesením téhož soudu v

téže věci ze dne 1. 7. 2015 a usnesením Okresního soudu v Třebíči ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 11 PP 24/2017, v trvání 33 měsíců; rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 20. 10. 2020, č. j. 1 T 127/2020-188, v trvání 16 měsíců.

- 2 Obviněnému byla současně podle § 89 odst. 1 trestního zákoníku stanovena zkušební doba v délce 5 let a podle § 49 až § 51 trestního zákoníku nad ním byl vysloven dohled probačního úředníka. Podle § 89 odst. 2 trestního zákoníku za užití § 48 odst. 4 písm. i) trestního zákoníku mu bylo uloženo, aby ve zkušební době podmíněného propuštění podle svých sil a možností uhradil dlužnou částku, jež vznikla v souvislosti s jím spáchanou trestnou činností.

Napadené rozhodnutí

- 3 Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 12. 3. 2024, č. j. 8 To 54/2024-41, bylo v trestní věci obviněného, rozhodnuto tak, že podle § 149 odst. 1 písm. a) trestního řádu bylo z podnětu stížnosti státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Břeclavi zrušeno usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 29. 1. 2024, č. j. 3 PP 106/2023-33 a podle § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku *a contrario* byla zamítnuta žádost obviněného o podmíněné propuštění z výkonu trestů odnětí svobody, jež mu byly uloženy rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 10. 4. 2015, č. j. 12 T 18/2015-712, ve spojení s usnesením Okresního soudu v Třebíči ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 11 PP 24/2017, v trvání 660 dnů; rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 30. 10. 2013, č. j. 12 T 163/2013-62, ve spojení s usnesením téhož soudu v téže věci ze dne 1. 7. 2015 a usnesením Okresního soudu v Třebíči ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 11 PP 24/2017, v trvání 33 měsíců; rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 20. 10. 2020, č. j. 1 T 127/2020-188, v trvání 16 měsíců.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 4 Podle § 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod vyhlášené usnesením Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb. jako součást ústavního pořádku České republiky (dále jen „Listiny základních práv a svobod“) se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.
- 5 Podle § 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem.
- 6 Podle § 40 odst. 5 věty první Listiny základních práv a svobod nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro který již byl pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby.
- 7 Podle § 88 odst. 1 trestního zákoníku platí, že: „*Soud může odsouzeného podmíněně propustit na svobodu, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného...*“
- 8 Podle § 2 odst. 11 trestního řádu platí, že: „*Jednání před soudy je ústní; důkaz výpověďmi svědků, znalců a obviněného se provádí zpravidla tak, že se tyto osoby vyslychají.*“

- 9 Podle § 2 odst. 12 trestního řádu platí, že: „*Při rozhodování v hlavním líčení, jakož i ve veřejném, vazebním a neveřejném zasedání smí soud přihlídnout jen k těm důkazům, které byly při tomto jednání provedeny.*“
- 10 Podle § 2 odst. 13 trestního řádu platí, že: „*Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.*“

Posouzení předmětné věci

- 11 K otázce podmíněného propuštění obviněného z výkonu trestu odnětí svobody je třeba uvést, že ten byl usnesením Okresního soudu v Břeclavi ze dne 29. 1. 2024, č. j. 3 PP 106/2023-33, podmíněně propuštěn z výkonu následujících trestů odnětí svobody v trvání 660 dnů, který mu byl uložen rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 10. 4. 2015, č. j. 12 T 18/2015-712, ve spojení s usnesením Okresního soudu v Třebíči ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 11 PP 24/2017; dále v trvání 33 měsíců, který mu byl uložen rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 30. 10. 2013, č. j. 12 T 163/2013-62, ve spojení s usnesením téhož soudu v téže věci ze dne 1. 7. 2015 a usnesením Okresního soudu v Třebíči ze dne 27. 5. 2019, sp. zn. 11 PP 24/2017; a taktéž v trvání 16 měsíců, který mu byl uložen rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 20. 10. 2020, č. j. 1 T 127/2020-188. Obviněnému byla současně podle § 89 odst. 1 trestního zákoníku stanovena zkušební doba v délce 5 let, podle § 49 až § 51 trestního zákoníku nad ním byl vysloven dohled probačního úředníka a podle § 89 odst. 2 trestního zákoníku za užití § 48 odst. 4 písm. i) trestního zákoníku mu bylo uloženo, aby ve zkušební době podmíněného propuštění podle svých sil a možností uhradil dlužnou částku, jež vznikla v souvislosti s jím spáchanou trestnou činností.
- 12 Uvedené rozhodnutí okresní soud učinil ve veřejném zasedání, a to na základě žádosti obviněného, v níž uvedl, že ve výkonu trestu získal pracovní návyky, má realistický pohled na svoji trestnou činnost, má dobré zázemí i vzdělání, splácí dluhy, trest vykonává bez závad. Ve veřejném zasedání byl obviněný také velice podrobně vyslechnut, kdy uvedl, že vykonal podstatnou část trestu, celý život byl zaměstnán nebo podnikal, pracoval i v průběhu výkonu trestu, účastnil se spousty aktivit i nad rámec povinností a ve prospěch věznice. Nyní je již dva roky v insolvenční, své dluhy platí, po propuštění z výkonu trestu má zajištěné zaměstnání, je velmi dobře jazykově vybaven, pracoval by jako dispečer ve společnosti Alfa mobil. Z provedeného dokazování, zejména z písemného hodnocení věznice, bylo dále zjištěno, že odsouzený nastoupil do výkonu trestu sám dobrovolně, k jeho chování nejsou připomínky, účastní se aktivit ve prospěch věznice, podílel se na odstraňování následků tornáda v oblasti Břeclavi a Hodonína, také na stěhování domova důchodců a k tomu vedl kroužek anglického jazyka. Byl desetkrát kázeňsky odměněn, opakovaná testování na omamné a psychotropní látky byla vždy s negativním výsledkem. Závěrem bylo v této zprávě konstatováno, že výkon trestu plní svůj účel.
- 13 Na základě provedeného dokazování dospěl okresní soud k závěru, že obviněný splňuje všechny tři podmínky pro podmíněné propuštění, tedy jak výkon potřebné délky výkonu trestu a řádný výkon trestu odnětí svobody (pozn. zřejmě myšleno polepšení obviněného), tak i prognózu řádného vedení života po propuštění na svobodu. U poslední podmínky soud sice připustil určitá rizika vedení řádného života obviněného, podmínku však považoval za splněnou vzhledem ke skutečnosti, že obviněný doložil své tvrzení, že vzhledem ke svému vzdělání nebude mít problém sehnat práci a zajistit si řádné bydlení. Soud zohlednil i snahu obviněného

vyrovnat své finanční závazky, resp. dluhy pramenící z jeho trestné činnosti, výkon podstatné části uložených trestů, velmi kladné hodnocení věznice a dospěl k závěru, že i přes předchozí neosvědčení se obviněného ve zkušební době dřívějšího podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, je možné ho opět podmíněně propustit, ovšem při stanovení delší zkušební doby a uložení dohledu.

- 14 Usnesení okresního soudu právní moci nenabýlo, neboť proti němu podala státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Břeclavi včasnou stížnost, jejíž podstatou byl nesouhlas s tím, že obviněný vedle prvních dvou podmínek pro podmíněné propuštění naplnil i podmínku třetí, tedy prognózu vedení řádného života. Nesplnění této podmínky státní zástupkyně usuzuje ze skutečnosti, že obviněný z výkonu stejného trestu už jednou podmíněně propuštěn byl a ve zkušební době se dopustil typově stejné trestné činnosti, za niž byl posléze opakovaně odsouzen. Nesouhlasí s tím, že okresní soud při svém rozhodnutí akcentoval vzdělání a osobní profil obviněného, díky čemuž si může snadněji najít zaměstnání, neboť právě tyto vlastnosti a schopnosti obviněného vyústily v jeho přesvědčivost, díky níž je speciálním recidivistou a od roku 2011 byl již sedmkrát pravomocně odsouzen pro trestný čin podvodu. Stížnost státní zástupkyně byla okresním soudem dne 13. 2. 2024 zaslána obviněnému, který ji převzal dne 16. 2. 2024, avšak nijak na ni nereagoval a nevyjádřil se k ní.
- 15 Dne 12. 3. 2024, usnesením vydaným v neveřejném zasedání pod č. j. 8 To 54/2024-41, rozhodl Krajský soud v Brně tak, že z podnětu stížnosti státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Břeclavi usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 29. 1. 2024, č. j. 3 PP 106/2023-33 zrušil a podle § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku *a contrario* žádost obviněného o podmíněné propuštění z výkonu trestů odnětí svobody zamítl.
- 16 Krajský soud v Brně přisvědčil Okresnímu soudu v Břeclavi v tom, že obviněný splnil první dvě podmínky pro podmíněné propuštění, zásadně však odmítl, že by byla splněna také podmínka třetí, tedy prognóza vedení řádného života. Krajský soud v Brně konstatoval, že obviněný je speciální recidivista, který se od roku 2011 kontinuálně dopouští trestné činnosti, pokud zrovna není ve výkonu trestu odnětí svobody. Připomněl též, že obviněný již jednou podmíněně propuštěn byl, avšak již na počátku stanovené zkušební doby začal páchat naprosto stejnou trestnou činnost, jíž se dopustil několika útoky; od tohoto jednání ho neodradilo, že se nachází ve zkušební době podmíněného propuštění, ani skutečnost, že proti němu již bylo vedeno další trestní stíhání. K vedení řádného života obviněného nepřispěl ani souběžně stanovený dohled. Z uvedených důvodů, kdy podle Krajského soudu v Brně nebyly splněny všechny kumulativní podmínky pro podmíněné propuštění, usnesení okresního soudu zrušil a sám rozhodl tak, že se žádost obviněného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody zamítá.
- 17 Přestože krajský soud v obecné rovině, pokud by dodržel obecné zásady provádění a hodnocení důkazů, neměl povinnost rozhodovat o podmíněném propuštění obviněného z výkonu trestu odnětí svobody ve veřejném zasedání, zásadní pochybení je nutné spatřovat v tom, jakým způsobem – v tomto z hlediska dokazování do značné míry limitovaném způsobu vedení řízení – hodnotil provedené důkazy a odůvodnil závěry, k nimž na základě provedeného dokazování dospěl.
- 18 V neveřejném zasedání lze provést důkazy pouze čtením listin nebo protokolu o provedení jiného důkazu. To však neznamená, že by stížnostní orgán mohl v neveřejném zasedání v rozporu se základními ústavními zásadami provádění a hodnocení důkazů dospět k libovolnému skutkovému závěru. Trestní řád sice neobsahuje v části upravující stížnostní

řízení žádné ustanovení obdobné § 263 odst. 7 trestního řádu, upravujícímu limity možností odvolacího soudu přehodnocovat provedené důkazy, pro stížnostní soud je však nutné analogické limity dovodit ústavně konformní interpretací trestního řádu; obecná pravidla pro hodnocení důkazů, která platí i ve stížnostním řízení a stížnostní orgán nemůže důkazy, jež byly zaznamenány v listinné podobě, libovolně přehodnocovat. S ohledem na zásadu zákonnosti trestního řízení není možné, aby stížnostní orgán nectil základní zásady procesu dokazování, zejména zásadu ústnosti a přímosti. Tomu pak odporuje, když stížnostní soud v neveřejném zasedání provede vlastní hodnocení důkazů, tedy přehodnotí skutkové závěry soudu prvního stupně, aniž by měl možnost seznámit se s autentickým obsahem relevantních důkazů. Pokud stížnostní soud považuje za nutné opřít své vlastní (od závěrů soudu nižšího stupně odlišné) skutkové závěry o určitý důkaz, musí se s ním zásadně seznámit v jeho autentické podobě, aby mohl především pořízené výpovědi, co do obsahu i formy (včetně verbálních i neverbálních projevů), vyhodnotit ve všech souvislostech. To platí zejména u výpovědi účastníků řízení a – jak je tomu i v posuzované trestní věci – tím spíše, že se nejedná o „pouhou“ aplikaci rozdílných důvodů pro zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění, ale dokonce o situaci, kdy stížnostní soud mění vyhovující rozhodnutí soudu prvního stupně na rozhodnutí zamítavé.

- 19 Své závěry o tom, že obviněný nesplnil tzv. třetí podmínku pro podmíněné propuštění z výkonu trestu, učinil v této trestní věci krajský soud výhradně na základě protokolu o veřejném zasedání u soudu prvního stupně a nemohl tak získat autentický dojem z prováděných důkazů, tedy především ze samotné výpovědi obviněného. Tento postup nemůže obstát, neboť v jeho důsledku došlo k potlačení zásad ústnosti a přímosti jako materiálních projevů zásad spravedlivého procesu a v návaznosti na to i k porušení práva obviněného na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (srov. nález Ústavního soudu ze dne 28. 11. 2023, sp. zn. III. ÚS 1619/23, bod 11. a násl.).
- 20 Z obsáhlé judikatury Ústavního soudu vyplývá, že podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je i při splnění zákonem stanovených podmínek zákonným institutem mimořádným, který dává soudu možnost, nikoliv však povinnost odsouzeného z výkonu trestu podmíněně propustit. Jde tedy o zákonem presumovaný benefit, jenž může být poskytnut odsouzenému, pokud jeho pobyt ve vězení vedl k nápravě a lze očekávat, že po propuštění nebude v trestné činnosti pokračovat. Užití tohoto dobrodiní není nárokové a automatické a je na obecných soudech, aby posoudily všechny okolnosti konkrétního případu a rozhodly, zda důvody pro mimořádné zkrácení trestu nastaly. Není však možno při tomto procesu rezignovat na přezkum napadeného rozhodnutí v hranicích vymezených otázkou, zda v řízení předcházejícím vydání takového rozhodnutí byly dodrženy principy spravedlivého procesu garantované ustanoveními hlavy páté Listiny základních práv a svobod (srov. nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2019, sp. zn. I. ÚS 3073/19, bod 9. a násl.).
- 21 V dané věci byla stížnost státní zástupkyně, která směřovala proti rozhodnutí soudu prvního stupně, zaslána obviněnému. Obviněný se k podané stížnosti nijak nevyjádřil – o této možnosti ostatně nebyl soudem prvního stupně ani soudem stížnostním poučen – a nedlouho poté rozhodl stížnostní soud v neveřejném zasedání, a aniž by znal názor obviněného na argumenty obsažené ve stížnosti i na vlastní hodnotící argumenty, stížnosti státní zástupkyně vyhověl, napadené usnesení okresního soudu zrušil a žádost obviněného o podmíněné propuštění z výkonu trestu zamítl.
- 22 Ústavní soud opakovaně připomíná, že mezi prvky práva na spravedlivý proces spadá i zásada *audiatur et altera pars*, jež je chápána jako povinnost soudu vytvořit prostor zaručující účastníkům řízení možnost účinně uplatňovat námitky a argumenty, které jsou způsobilé

ovlivnit jeho rozhodování a s nimiž se soud musí v rozhodnutí náležitě vypořádat. Vytvoření prostoru pro účinné vznesení námitek v kontradiktorním schématu řízení totiž nejlépe zajišťuje ochranu základních práv; institucionálně zaručená možnost dotčených osob návrhy a námitkami účinně participovat na soudním procesu přitom patří mezi elementární pravidla soudního řešení sporů.

- 23 Podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Na dodržení kontradiktorních rysů řízení, mezi něž patří i princip rovnosti zbraní, možnost se znalostí věci vznášet argumenty ve svůj prospěch a možnost vyvracet argumenty protistrany je třeba dbát i v řízení o podmíněném propuštění. Evropský soud pro lidská práva ve své konstantní judikatuře uvádí, že „*pojmem spravedlivého procesu zahrnuje také právo na kontradiktorní řízení, podle kterého musí mít účastníci příležitost nejen předložit každý důkaz nutný k tomu, aby obhájili svá tvrzení, ale také musí být seznámeni s každým důkazem nebo stanoviskem, jejichž účelem je ovlivnit rozhodování soudu, a musí mít možnost se k nim vyjádřit*“ (srov. rozhodnutí ve věci Kysilková a Kysilka proti České republice ze dne 10. 2. 2011, stížnost č. 17273/03, či rozhodnutí ve věci Krčmář a ostatní proti České republice ze dne 3. 3. 2000, stížnost č. 35376/97).
- 24 Podle ustálené judikatury Ústavního soudu (např. nález sp. zn. III. ÚS 1735/10 ze dne 12. 5. 2011 (N 90/61 SbNU 405) platí, že stížnostní soud pochybí, pokud své meritorní rozhodnutí o zamítnutí návrhu na podmíněné propuštění opře o jiný hmotněprávní důvod, než jaký aplikoval soud první instance, aniž by přitom odsouzenému poskytl prostor pro vyjádření jeho stanoviska a své rozhodnutí soud učiní v neveřejném zasedání bez přítomnosti odsouzeného, aniž by ho předem seznámil se zamýšlenou právní argumentací a poskytl mu příležitost se k ní vyjádřit, eventuálně navrhnout důkazy svědčící v jeho prospěch. V těch stadiích trestního řízení, v nichž je rozhodováno o osobní svobodě odsouzeného, jakož i o jeho vině a trestu, je totiž třeba dbát na dodržení kontradiktorních rysů řízení, mezi něž mj. patří rovnost zbraní, možnost se znalostí věci vznášet argumenty ve svůj prospěch a vyvracet protiargumenty (srov. nález sp. zn. IV. ÚS 269/05 ze dne 27. 6. 2005 (N 129/37 SbNU 629); nález sp. zn. II. ÚS 1681/08 ze dne 24. 11. 2009 (N 240/55 SbNU 325)). Stejná procesní pravidla lze vztáhnout i na řízení o návrhu na podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a předpokladem pro naplnění práv odsouzeného je buď jeho osobní přítomnost při úkonech trestního řízení (např. formou veřejného zasedání), nebo jiný procesní způsob předestření relevantních skutečností (důkazů, tvrzení, zamýšlených postupů a právních argumentů) odsouzenému a poskytnutí mu reálné možnosti k vyjádření a k eventuálnímu reálnému uplatnění jeho protiargumentů a návrhů (srov. nález Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2019, sp. zn. I. ÚS 3073/19, bod 10. a násl.).
- 25 V projednávané trestní věci soud prvního stupně sice zaslal stížnost státní zástupkyně obviněnému, avšak žádný ze soudů ho nepoučil o právu se k argumentaci ve stížnosti obsažené vyjádřit ani ho k vyjádření nevyzval. O zamítnutí návrhu na podmíněné propuštění pak stížnostní soud rozhodl v neveřejném zasedání, aniž by měl k dispozici jakékoliv vyjádření, stanovisko či argumentaci obviněného, který se s důkazy a stanovisky státní zástupkyně ani soudu neměl možnost v dostatečně míře a při zachování principů kontradiktornosti trestního řízení seznámit a vyjádřit se k nim předtím, než bylo ve věci rozhodnuto. Tímto postupem porušil práva obviněného zakotvená v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
- 26 Konečně je třeba zmínit ustálenou judikaturu Ústavního soudu, podle níž prognózu řádného vedení života odsouzeného na svobodě je nutné vykládat tak, že tento předpoklad se vztahuje

k budoucnosti, tedy k době po eventuálním propuštění z výkonu trestu. Při zdůvodňování negativního závěru ohledně prognózy vedení řádného života proto nepostačuje převzít identické argumenty, jimiž soudy dříve zdůvodňovaly uložení trestu odnětí svobody; rozhodovat je třeba podle aktuálního stavu věci, nikoliv podle stavu *quo ante* (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 19. 12. 2019, sp. zn. I. ÚS 3073/19, bod 15. a násl.).

- 27 I přes bohatou a ustálenou judikaturu Ústavního soudu je namístě taktéž zmínit další rozhodovací praxi, která se k problematice podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody věnuje, a to např. v usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 1. 2020, sp. zn. 6 To 31/2020, uveřejněné pod číslem 20/2022 Sbírnky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní, ECLI:CZ:KSUL:2020:6.TO.31.2020.1, z níž lze odcitovat následující: „*Při rozhodování o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody je třeba podle § 88 odst. 1 tr. zákoníku zohlednit především stav dosavadní nápravy odsouzeného, aktuální poznatky k jeho osobě a prostředí, v němž by se ocitl po podmíněném propuštění na svobodu. Splnění těchto předpokladů může spočívat i v tom, že odsouzený se ve výkonu trestu odnětí svobody úspěšně podrobil vhodnému programu zacházení, včetně např. léčby závislosti na návykových látkách, která byla důvodem spáchání trestné činnosti, a že po propuštění na svobodu má zajištěnu další terapeutickou a sociální pomoc. K tomu, aby odsouzený po podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody vedl řádný život a aby byla prognóza v tomto směru reálná i u odsouzeného, který již byl v minulosti ve výkonu trestu odnětí svobody a případně byl z něj podmíněně propuštěn, je vhodné využít i některá z opatření podle § 89 odst. 1 věty druhé, odst. 2 věty první tr. zákoníku, např. vyslovení dohledu nad odsouzeným, uložení přiměřených omezení a přiměřených povinností, včetně povinnosti nahradit škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem nebo vydat bezdůvodné obohacení získané trestným činem. Možnost podmíněného propuštění nelze vyloučit jen s poukazem na dřívější odsouzení nebo na to, že odsouzený byl již v minulosti podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, byť i to jsou důležitá kritéria k posouzení prognózy, zda odsouzený povede v budoucnu řádný život.*“
- 28 Ve zmíněných souvislostech nemůže napadené usnesení krajského soudu obstát, když bez toho, aby jakkoliv doplnil dokazování, dospěl ke zcela opačnému právnímu závěru než soud okresní. Zatímco okresní soud po osobním slyšení obviněného s přihlédnutím k dalším provedeným důkazům uvěřil, že obviněný na svobodě povede řádný život, krajský soud zaujal opačný právní názor, podle něhož i přesto, že stěžovatelovo chování ve věznici svědčí o jeho polepšení, pro riziko opětovné recidivy plynoucí z povahy trestné činnosti a předchozího selhání ve zkušební době nemůže být splněna prognóza vedení řádného života. Tuto zásadní změnu posouzení hodnocení stěžovatele však krajský soud odůvodnil výhradně povahou dříve spáchané trestné činnosti, včetně trestné činnosti spáchané ve zkušební době předchozího podmíněného propuštění. Není též možné přehlédnout, že okresní soud rozhodl po osobním slyšení obviněného a jeho přesvědčení (nejen) o příznivé prognóze chování obviněného na svobodě vyplývá z jeho bezprostředního autentického projevu; oproti tomu krajský soud věc rozhodl v neveřejném zasedání, tedy bez možnosti s obviněným komunikovat a v důsledku toho nemohl na všechny argumenty obsažené v odůvodnění usnesení okresního soudu reagovat.
- 29 Závěr o negativní prognóze budoucího života obviněného, vybudovaný pouze na jeho dřívější trestné činnosti, tedy v ústavněprávním kontextu neobstojí.
- 30 Pokud krajský soud dospěl ke zcela opačnému hodnocení důkazů než soud okresní, přičemž pouze přehodnotil jím učiněná skutková zjištění, aniž by učiněné závěry řádně a přesvědčivě odůvodnil, a navíc přitom vycházel pouze z trestné činnosti spáchané obviněným v minulosti,

dopustil se i nepřípustného porušení zákazu dvojího přičítání téže skutečnosti, odporujícímu principu *ne bis in idem* ve smyslu čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.

- 31 Na základě uvedených skutečností je možné konstatovat, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 12. 3. 2024, č. j. 8 To 54/2024-41, byl porušen zákon v neprospěch obviněného Zbyňka Jergla, nar. 21. 10. 1977, a to tím způsobem, že byla porušena jeho práva garantovaná v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a také došlo k porušení zákazu dvojího přičítání téhož, odporujícího principu *ne bis in idem* zakotvenému v čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod.

K zákonným podmínkám podmíněného propuštění

- 32 Jak již bylo uvedeno výše domnívám se, že Krajský soud v Brně procesně pochybil a upřel tak práva obviněného vycházející zejména z Listiny základních práv a svobod, stejně tak nerespektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu, ani Ústavního soudu. Nicméně si dovoluji konstatovat, že praxe v rozhodování soudů o splnění či nesplnění třetí zákonné podmínky (tj. předpoklad vedení řádného života) stran podmíněného propuštění z trestu odnětí svobody, je nadále velmi různorodá a v mnoha případech (byť se např. jedná o obdobné případy) roztržštěná.
- 33 Ustanovení § 88 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku stanoví tři podmínky, při jejichž současném splnění soud odsouzeného podmíněně propustí na svobodu. První podmínkou je, že odsouzený vykonal alespoň polovinu uloženého trestu. Druhou podmínkou je, že odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení. Konečně třetí podmínkou je, že se může od stěžovatele očekávat, že v budoucnu povede řádný život nebo soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného. První, časová podmínka je jasná a neponechává žádný prostor pro pochybnosti. Zbývající podmínky jsou naopak poměrně dosti abstraktní (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. IV. ÚS 106/24, bod 23. a násl.).
- 34 Polepšení (druhá podmínka) může odsouzený prokázat svým chováním a plněním povinností ve výkonu trestu. Polepšení může například nasvědčovat, účastní-li se odsouzený programů určených k předcházení trestné činnosti, rozezná a reflektuje okolnosti, které v minulosti přispěly k tomu, že páchal trestnou činností, pracuje, zlepšuje své znalosti a schopnosti s cílem uplatnit se ve společnosti, získává náhled na svoji trestní minulost a upřímně lituje svého jednání, jsou mu udělovány kázeňské odměny apod. (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. IV. ÚS 106/24, bod 25.).
- 35 K třetí podmínce, prognóze řádného života (slovy zákona lze „očekávat, že v budoucnu povede řádný život“), lze obecně uvést, že je úzce svázána s podmínkou polepšení, neboť na ni navazuje. Očekávání vedení řádného života, respektive dovršení nápravy odsouzeného v budoucnu je ze své podstaty předpokladem pravděpodobnostním. Pojem „řádný život“ je třeba chápat jako minimální rámec, tedy jako předpoklad nepáchání další trestné činnosti. Soudy při rozhodování o podmíněném propuštění především zkoumají, zda bude mít odsouzený po případném propuštění zajištěné zaměstnání (či jiný zdroj příjmů) a ubytování, zda během výkonu trestu udržoval kontakt s rodinou či jinými blízkými a jaká je jeho širší trestní minulost. Tyto okolnosti, vztahující se k materiálnímu a sociálnímu zázemí odsouzeného, totiž ovlivňují možnost reintegrace odsouzeného do společnosti (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. IV. ÚS 106/24, bod 26.).

- 36 V nynější věci je nesporné naplnění první podmínky. Okresní soud i krajský soud shodně uzavřely, že obviněný vykonal více než polovinu uloženého trestu. S tím souhlasila rovněž státní zástupkyně, která podala proti usnesení okresního soudu stížnost. Oba soudy se taktéž shodly stran naplnění druhé zákonné podmínky, a sice tu, že obviněný svým chováním, zejména ve výkonu trestu prokázal polepšení. V tomto směru odkázaly na výchovnou zprávu věznice a současně obviněný nebyl kázeňsky trestán.
- 37 Jak již bylo shora uvedeno, k třetí podmínce, prognóze řádného života, lze obecně uvést, že je úzce svázána s podmínkou polepšení, neboť na ni navazuje. Z odůvodnění usnesení okresního soudu se podává, že i přes to, že soud připustil určitá rizika vedení řádného života obviněného, podmínku však považoval za splněnou vzhledem ke skutečnosti, že obviněný doložil své tvrzení, že vzhledem ke svému vzdělání nebude mít problém sehnat práci a zajistit si řádné bydlení, zohlednil snahu obviněného vyrovnat své finanční závazky, výkon podstatné části uložených trestů, velmi kladnému hodnocení věznice a dospěl k závěru, že i přes předchozí neosvědčení se obviněného ve zkušební době dřívějšího podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, je možné ho opět podmíněně propustit, ovšem při stanovení delší zkušební doby a uložení dohledu.
- 38 Krajský soud naopak založil své rozhodnutí především na bohaté trestní minulosti obviněného a konstatoval, že obviněný již jednou podmíněně propuštěn byl, avšak již na počátku stanovené zkušební doby začal páchat naprosto stejnou trestnou činnost. Na rozdíl od okresního soudu neposuzoval stěžovatelovu situaci ve všech souvislostech. Zatímco krajský soud zásadně odmítl, že by byla splněna podmínka třetí, tedy prognóza vedení řádného života. Krajský soud konstatoval, že obviněný je speciální recidivista, který se od roku 2011 kontinuálně dopouští trestné činnosti, pokud zrovna není ve výkonu trestu odnětí svobody. Připomněl též, že obviněný již jednou podmíněně propuštěn byl, avšak již na počátku stanovené zkušební doby začal páchat naprosto stejnou trestnou činnost, jíž se dopustil několika útoky; od tohoto jednání ho neodradilo, že se nachází ve zkušební době podmíněného propuštění, ani skutečnost, že proti němu již bylo vedeno další trestní stíhání. K vedení řádného života obviněného nepřispěl ani souběžně stanovený dohled. Právě uvedené závěry krajského soudu však nerespektují shora uvedenou judikaturu Ústavního soudu, neboť jednostranně upřednostňují trestní minulost obviněného.
- 39 Skutečnost, že obviněný byl již jednou podmíněně propuštěn a neosvědčil se, je jistě relevantní podklad pro zvažování zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění. Je však nutné doplnit, že soud musí věc hodnotit komplexně a v celé šíři daného případu. S odkazem na bod 4. usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 29. 1. 2024, č. j. 3 PP 106/2023-33, soud podrobně a komplexně vysvětlil své závěry o splnění třetí zákonné podmínky obviněným. Tohoto dojmu nabyl právě při veřejném zasedání. Jak již bylo zmíněno výše, krajský soud založil své rozhodnutí primárně na opisu z evidence rejstříku trestů. Tento postup je však v rozporu s ustálenou judikaturou Nejvyššího i Ústavního soudu.
- 40 Oba soudy, byť disponovaly stejnými důkazy, došly k naprosto odlišnému závěru. Těmito rozhodnutími dochází k narušení základního principu materiálního právního státu, kterým je předvídatelnost rozhodování státních orgánů, zejména orgánů moci soudní, s ním souvisejícímu principu právní jistoty a v konečném důsledku i s dopady na princip rovnosti účastníků soudního řízení. Princip předvídatelnosti rozhodování v podstatě znamená, že účastníci právních vztahů mohou legitimně očekávat, že státní orgány budou ve skutkově a právně srovnatelných případech rozhodovat – v celkovém vyznění – stejně.

- 41 Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

- 42 S ohledem na výše uvedené si proto dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:
- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 12. 3. 2024, č. j. 8 To 54/2024-41, byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 11 a 13 trestního řádu, a taktéž byla porušena jeho práva garantovaná v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a rovněž došlo k porušení zákazu dvojího přičítání téhož, odporujícího principu *ne bis in idem* zakotvenému v čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod, a to v neprospěch obviněného Z. J.;
 - 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 3. 2024, č. j. 8 To 54/2024-41, a další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a
 - 3) podle § 270 odst. 1 trestního řádu přikázal Krajskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.